

Een archeologische begeleiding (AB) van ontgravingswerkzaamheden te Deest, vindplaats 10, gemeente Druten (Gld.)

A. Nieuwhof

ARC-Rapporten 2004-4

Groningen
12 januari 2004
ISSN 1574-6887





Afbeelding 1 De ligging van het onderzoeksgebied.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

Op 8 en 9 januari 2004 werd door Archaeological Research & Consultancy een archeologisch begeleidend onderzoek uitgevoerd in een weiland aan de oostzijde van de boerderij 'Uiversnest' te Deest, gemeente Druten (afb. 2). Het onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van Van Roosmalen's transport- en handel maatschappij B.V. te Maastricht.

De aanleiding tot het onderzoek was de ontkleining van dit terrein, dat direct grenst aan 'vindplaats 10', een Romeinse vindplaats die werd opgegraven in de voorzomer van 2003 (Nieuwhof 2003). De resultaten van deze opgraving deden vermoeden dat ook ten oosten en zuiden van het opgegraven terrein nog sporen en vondsten aanwezig zouden kunnen zijn. Het terrein maakt deel uit van een grootschalig ontgrondingsproject, dat al geresulteerd heeft in het ontstaan van de 'Uivermeertjes', een zandwinningsplas direct ten westen van de boerderij 'Uiversnest'. Vindplaats 10 is één van de archeologische vindplaatsen die werden ontdekt bij een archeologische inventarisatie naar aanleiding van de geplande ontgroning (De Boer & Baetsen 2001 en De Boer & Jansen 2001).

Het onderzoek werd uitgevoerd door mw. drs. A. Nieuwhof en mw. drs. E.M.C. Groenewoud.

1.2 Objectgegevens

ARC-Projectcode	2003/309
Provincie	Gelderland
Gemeente	Druten
Plaats	Deest

vervolg administratieve gegevens

Toponiem	Uiversnest
Kaartblad	39 H
Coördinaten	174.750/432.317
Periode	Romeinse Tijd
Type bodem	Rivierklei
Geomorfologie	Komgebied
CIS-code	5736

1.3 Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek was het onderzoeken en documenteren van alle grondsporen en vondsten die tijdens de ontkleingswerkzaamheden aan het licht zouden komen. Deze grondsporen en vondsten zouden dan moeten worden betrokken bij de eindresultaten van de eerder uitgevoerde opgraving.

1.4 Werkwijze

De ontkleining van het terrein vond plaats in drie fasen. De eerste fase bestond uit het verwijderen van de onbruikbare graszode. In de tweede fase werd een kalkhoudende kleilaag met een dikte van ongeveer 1,20 m afgegraven. In de derde fase werd het resterende, kalkarme, kleipakket afgegraven. Omdat sporen werden verwacht tussen 0,50 en 1,00 m beneden het maaiveld werden de werkzaamheden tijdens de tweede fase archeologisch begeleid.

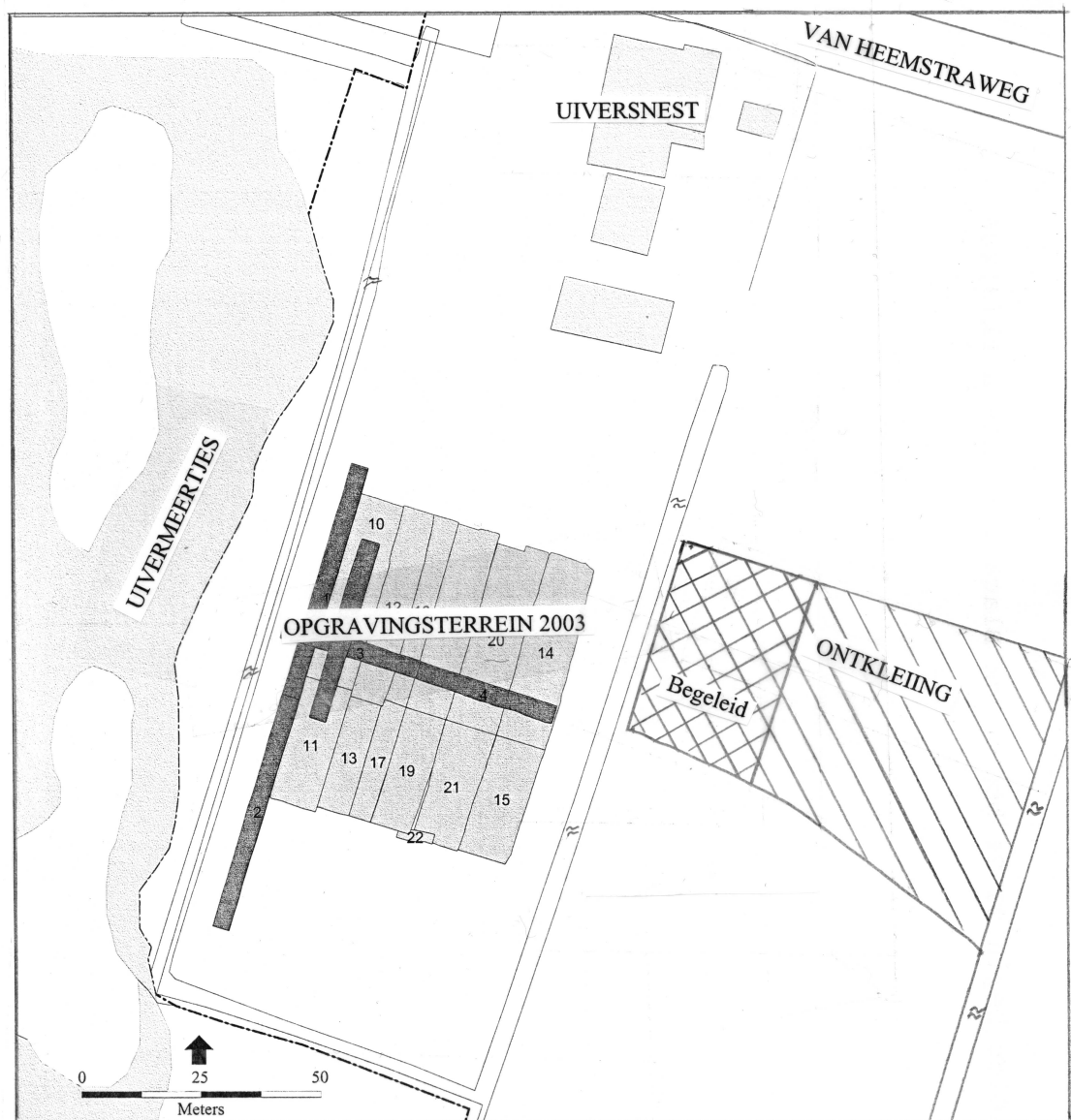
Naast de archeologische begeleiding werd een klein gedeelte van het bodemprofiel getekend en beschreven. Ook werden de hoogtes van het maaiveld en van het ontstane vlak gemeten ten opzichte van NAP. Het af te graven terrein werd bovendien onderzocht met een metaaldetector. Ook werd naar andere oppervlaktevondsten gezocht door over het veld te lopen.

2 Resultaten

Bodemopbouw

De hoogte van het maaiveld varieerde van 6,65 tot 6,75 m +NAP. Het eerste kleipakket werd afgegraven tot een diepte van 5,50m +NAP, ongeveer 1,20 m onder het maaiveld. De diepste zichtbare laag was een blauwe laklaag, bestaande uit klei met humusresten, die hier net werd aangesneden. Boven deze laklaag bevonden zich verschillende kleilagen, die van elkaar verschilden in kleur, van beneden naar boven achtereenvolgens:

- een licht-bruingrijze laag van zeer fijne klei (dikte 10 cm),
- een oranjegrijze, ijzerrijke laag waarin grijze sedimentlaagjes aanwezig waren (dikte 32 cm),
- een licht bruingrijze klei waarin zich enkele kiezels en zoetwaterschelpen van het *Planorbis*-type bevonden (dikte 42 cm),



Afbeelding 2 Het onderzoeksterrein.

- de grijsbruine bouwvoor, waarin de klei gemengd was met een kleine hoeveelheid humus.

Al deze kleilagen zijn afgezet tijdens rivieroverstromingen. De geringe korrelgrootte van de klei maakt duidelijk dat de stroomsnelheid van het water hier zeer gering was. Het gaat om een komgebied, waarin rivierwater langere tijd stilstond, zodat fijne kleideeltjes konden bezinken. In de bovenste kleilagen kwam een geringe hoeveelheid zand voor. Deze zandcomponent was groter aan de westzijde van het terrein, maar maakte de klei ook daar niet meer dan zwak zandig. Deze grotere zandcomponent aan de westzijde van het terrein komt overeen met de waarnemingen in het opgravingsterrein aan de zuidzijde van het 'Uiversnest'. Hier werden zeer zandige crevasse-afzettingen aangetroffen, die daar bij een oeverwal-doorbraak vlak vóór de Romeinse Tijd moeten zijn afgezet. In het centrum van een crevassegeul blijft vooral zand achter, maar verder van de hoofdstroom neemt de kracht van het overstromende water sterk af, zodat daar klei kan bezinken. Deze toename van klei in de afzettingen kon al aan de oostzijde van het opgravingsterrein worden vastgesteld.

De datering van de kleilagen is niet duidelijk, maar vergelijking met de lagen in het opgravingsterrein maakt het aannemelijk dat de bovenste lagen post-Romeins zijn. De daaronder gelegen oranjegrijze kleilaag komt overeen met de meer zandige kleilagen in het opgravingsterrein, waarin vondsten en sporen uit de Romeinse Tijd werden aangetroffen. Deze laag ligt wel wat dieper dan in het opgegraven terrein: de bovenzijde van deze laag ligt hier ongeveer op 5,80 m +NAP, terwijl in het opgegraven terrein de bovenzijde van de laag ongeveer 0,50 m hoger lag, 6,30 m +NAP.

Grondsporen en vondsten

Ondanks de nabijheid van nederzettingssporen uit de Romeinse Tijd werden er geen grondsporen en/of vondsten aangetroffen. Het lage komgebied was kennelijk geen geschikte plaats voor menselijke bewoning.

3 Conclusie en aanbeveling

Het nu afgegraven terrein maakt deel uit van een komkleigebied, waarin door de eeuwen heen verschillende typen klei zijn afgezet. Het was geen geschikte plaats voor menselijke bewoning; resten daarvan, zoals grondsporen of vondsten, werden dan ook niet aangetroffen.

Resten van menselijke bewoning zijn alleen te verwachten in de directe nabijheid van de nu bekende crevasseafzetting. Deze crevasseafzetting daalde echter in het opgegraven terrein en werd bedekt door een vegetatiehorizont. Hoewel hier nog veel Romeins materiaal werd aangetroffen, is de verwachting voor sporen uit de Romeinse Tijd buiten de hoogste delen van de crevasse-afzetting laag. Archeologische begeleiding is dan ook alleen voor de te ontgraven terreinen direct grenzend aan het opgravingsterrein aan te bevelen.

Literatuur

- Boer, G.H. de & S. Baetsen, 2001. *Deest aan het Water, gemeente Druten; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie*. Amsterdam (RAAP-rapport 653).
- Boer, G.H. de & B. Jansen, 2001. *Deest aan het Water, gemeente Druten; waardering van archeologische vindplaatsen*. Amsterdam (RAAP-rapport 742).
- Nieuwhof, A., 2003. *Een definitief archeologisch onderzoek (DO) van de Romeinse vindplaats Deest 10, gemeente Druten (Gld.)*. Groningen (ARC-Publicaties 93).